

1. נפש כי תחטא ומעלה מעל בין וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או בעשק את עמיתו: ויקרא ה כא
 2. ונתן האיש השכב עמה לאבי הערך חמשים כסף ולו תהיה לאשה תחת אשר ענה לא יוכל שלחה כל ימיו: דברים כב כט
 3. אם עבד יגח השור או אמה כסף שלשים שקלים יתן לאדניו והשור יסקל: שמות כא לב

מאי לא בשעמד בדין. וא"ת בשלמה לרבי יוחנן דסגי ביחוד כלי דקצירא ליה ודמעות קונות אחי שפיר דאע"ג דיחד לו כלי לקנס וקני ליה מי"מ דין קנס עליו לענין קרבן שבועה ולענין כמה דברים עד שיצא לידו אלף לר"ל דלא מיחייב קרבן שבועה אלף כשנטלו ממנו וחזר והפקידו אלף אמאי פטר ר"ש הכא הואיל ועמד בדין ונטלו הימנו ממון גמור הוא ואומר רש"י דלריש לקיש מני משכון לקנסו וחזר והפקידו אלף והואיל ולא נתן לו אלף צמרת משכון לא חשיב ממון אע"פ שהיה צידו תימה לרבינו יצחק בהפיל את שניו וסימנא את עינו אמאי לא מיחייב קרבן שבועה הא מתחייב בהודאתו כיון שעמד בדין ופטורוהו ז"ל ואין לו עליו כלום שחזר כיון דאמאי ממוסר גט שחרור אס היה מודה שקימנא את עינו לא היה יוצא לחירות: **לא בשלא עמד בדין.** וא"ת אי בלא עמד בדין פשיטא דלא מיחייב קרבן שבועה דלא מידי כפריה דאי מודה מיפטר ומה לרין קרא דוכחש לכך והו"ל לאקשויי ת"ל וכחש י) אשר ירשעון אלהים מיבעי ליה כדפריך לקמן ת"ל וכחש ת"ל ונתן מיבעי ליה וי"ל דהכא לא צעי לאקשויי הכי דאיכא למימר אסמכתא בעלמא הוא אבל לקמן פריך שפיר כי היכי דוכחש הוה לרשא גמורה לענין שאר קנסות הכי נמי הוה דרשא גמורה לענין אונס ופסחי:

[תשלומי כסף בתשלומי ד' וה' ר"ש לא פליג אהא דלא שניק אינש מידי דכי מודה מיחייב ותבע מידי דכי מודה מיפטר דהכא הכל קיין. מהר"מן ת"י כ"י:]

דאחין בעי דמיהו. בשלמה לדידי הוא קנס לכל מילי מדגלי רחמנא לענין קרבן שבועה אלף לדידך דאחין צעי למיהו תימה וכי רבה לא ידע מתני' ותיקן ר"י ברבי אברהם דרבה דאמר דממון הוה להורישו לבניו היינו כשאין הבת קיימת אבל מתני' איירי כשהבת קיימת דאין ראו להורישו לבניו כל זמן שלא בא לידו משום דאין אדם מוריש זכות בתו לבנו ואצ"י דאקשויי ליה לא ניחא ליה לאיפלוגי צחאי ורבה נמי הודה לו: **ונתן לחוד.** וגבי מו"א שם רע דכתי' ונתנו לאצ"י הנערה איכא למימ' ונתן לחוד ונתנו לחוד: **א"י הכי ת"ל** ובכחש ת"ל ונתן מיבעי ליה. בשלמה לדידי מונתן לא גמרי מידי וכולה מילתא ילפינן מוכחש דאף דלא הו

ממון להורישו לבניו ילפינן מהתם מדגלי רחמנא גבי קרבן שבועה אלף לדידך דילפת מונתן דלא הו ממנוה עד שעת נתינה ולא זכי אכ אחר העמדה בדין כמו קודם א"כ ונתן מיבעי ליה ואין לרין קרא דוכחש על כך דפשיטא דכיון דאי מודה מיפטר פטור נמי מקרבן שבועה: **כי אצטרך קרא כגון שעמדה בדין ובגרה ואח"כ בותה דכי ירית מיהו דידה קא ירית.** ואע"ג דהשתא ממון גמור הוא שלא בא לידו מכח קנס ואי מודה מיחייב אפ"ה פטור מקרבן שבועה מוכחש והיינו דפריך למאי דשני השתא ילאו אלו שהן קנס ממון הוא אבל עד השתא הוה אחי ליה שפיר דקרי ליה קנס הואיל וצא לידו מכח קנס ואי מודה מיפטר אבל השתא דמוקמינן לקרא ככי האי גוונא כגון שעמדה בדין ונתן אלו שעיקרן קנס והשתא כולהו קנסות משעמד בדין וממנוה הוה ומיחייב בהודאתו ואפ"י הכי גזירת הכתוב היא מוכחש דפטור מקרבן שבועה והכי נמי אפילו לר' אלעזר דאמר ה) נשבעין על הקרקעות גזירת הכתוב היא דפטור מקרבן שבועה אע"ג דמיחייב בהודאתו: **הא עמד בדין דמשאם ע"פ עצמו בו.** ולדבריו דרבה קאמר לה בשלמה לדידי דקצירא לי דכלל קנסות אפילו עמד בדין אינו משלם ע"פ עצמו ולעולם חשיב קנס לרבי שמעון עד שיגיע לידו כדשמעין מוכחש אחי שפיר דכל היכא דמיחייב ע"פ עצמו מיחייב נמי קרבן שבועה כגון עמדה בדין ובגרה ומתה דמינה ירית אלף לדידך הא כל קנסות שעמד בדין או צאונם ומפתה בדין ובגרה ומתה אף על גב דמיחייב בהודאתו פטור מקרבן שבועה מיקשי:

מאי לא בשעמד בדין. צ"ד אחד וצאו עדים צאונם ז"ל ומיזבוחו ז"ל על פיהם ועכשיו זה מוצעו מה שמייבוחו ז"ל וחזר וכפר וקמי פטור: **בשלא עמד בדין.** ועדיין לא העידו עדים: **והא מדרישא.** מילתייהו דרצנן דאיפליגו עליה ומיזבוחו קרבן שבועה איירי בשעמד בדין מכלל דסיפא כלומר ר"ש דאסתא לאיפלוגי עלייהו בדכותה ואשס: **כפילא מי איכא.** מי יימר דגנב דתצעה כפילא ועוד דלמנא מודי ומיפטר: **אלף פשיטא בשעמד בדין.** והא דקמי ילאו אלו שהן קנס לקמן מפרש לה שעיקרן קנס: או ליפני רישא. דכולה רבי שמעון אומר או ליתני סיפא כו' מאי שגא דאיפסקי ותנא רבי שמעון אומר כי מיצ"ע: **ומודינא לך לענין קרבן שבועה.** דלרבי שמעון אע"ג דעמד בדין לא מיחייב עליה קרבן שבועה: להורישו לבניו. משעמד בדין ומת עד שלא הספיק לגבות הרי הוא של אחיה ולא שלה: **עשרין וסרסין שנין.** הן היו ימי שרתה של רבדה ונתן וישב רב יוסף בראש וסייעוהו מן השמים לפרקה להיות לו לשם לפי שהיה רבה חריף ולכן קראוהו עוקר הרים ורב יוסף היה בעל שמועות ומשנה וברייתא לכן קראוהו סיני: **וכי אמר רבה ממונא הו להורישו.** משעמד בדין בשאר קנסות ולא מיפטר תו בהודאה: **ישן לחוד ונסן לחוד.** יתן משמע לשון צווי ולעולם ונתן משמע דבר הנשון ככר: **אי הכי דשאני קנס דאונס ומפתה משאר קנסות דאפילו עמד בדין נמי לאו ממונא הוא:** **ס"ל וכחש.** בתמיה. כלומר מאי איריא דנסיב לה הש"ס לפטורא מוכחש כי היכי דליף שאר קנסות כלומר מדלא דמי לתשומת יד למיהו עיקר מחילתו ממון תיפוק ליה דהשתא נמי לאו ממונא הוא דרחמנא אמר ונתן דלא זיכתה לו מורה עד שעת נתינה: **כי איצטרך וכחש.** לקנס דאונס ופסחי למילפניהו צדי שאר קנסות לפטורא מוכחש משום דעיקרן קנס ולא מני למילף מונתן: **כגון שעמדה בדין ובגרה.** דלרבי שמעון דידה הוה דכי היכי דפליג צמתימין בלא הספיקה לגבות עד שמת האב הכי נמי פליג בלא הספיקה לגבות עד שבגרה דקאמר ת"ק הרי הן של אב ולרבי שמעון הרי הוא של עצמה ואס מתה אחרי כן ירית לה אצ"י מכח דידה והו ממון גמור ואע"ג דלא מטא לידה דלגבי דידה לא הוה שאני משאר קנסות דמשעת העמדה בדין ומודה

מאי לא בשעמד בדין לא בשלא עמד בדין והא מדרישא בשעמד בדין וישא אין לי אלא דברים שמשלמין עליהם את הקרן תשלומי כפל תשלומי ארבעה וחמשה והאונס והמפתה ומוציא שם רע מנין ת"ל יומעלה מעל ריבה היכי דמי אי דלא עמד בדין כפילא מי איכא אלא פשיטא בשעמד בדין ומדרישא בשעמד בדין סיפא נמי בשעמד בדין א"ל יכילנא לשנויי לך רישא בשעמד בדין וסיפא בשלא עמד בדין וכולה ר"ש היא ושינויי דחיקי לא משנינן לך דא"כ אמרת לי ו) ליתני רישא ר"ש אומר או ליתני סיפא דברי ר"ש אלא כולה בשעמד בדין ורישא רבנן וסיפא ר"ש ומודינא לך לענין קרבן שבועה דרחמנא פטריה מוכחש וכי קאמינא ממון הו להורישו לבניו איתיביה ר"ש אומר אם לא הספיקה לגבות עד שמת האב הרי הן של עצמה ואי אמרת ממון הו להורישו לבניו לעצמה אמאי דאחין בעי מיהו אמר רבא א) האי מילתא קשאי בה רבה ורב יוסף עשרין ותרתין שנין ולא איפריך עד דיתוב רב יוסף ברישא ופירקה שאני התם דאמר קרא ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף לא זיכתה תורה לאב אלא משעת נתינה וכי קאמר רבה ממונא הו להורישו לבניו בשאר קנסות אלא מעתה גבי עבד דכתיב כסף שלשים שקלים יתן לאדונו הכי נמי לא זיכתה תורה לארון אלא משעת נתינה יתן לחוד ונתן לחוד אי הכי ת"ל וכחש ת"ל ונתן מיבעי ליה אמר רבא כי איצטרך וכחש כגון שעמדה בדין ובגרה ומתה דהתם כי קא ירית אביה מיהו דידה קא ירית אי הכי יצאו אלו שהן קנס ממון הוא אמר רב נחמן בר יצחק יצאו אלו שעיקרן קנס על פי עצמו טעמא דלא עמד בדין הא עמד בדין דמשלם על פי עצמו קרבן שבועה נמי מיחייב רבי שמעון לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי אע"ג דעמד בדין רחמנא פטריה מוכחש אלא לדידכו אודו לי מיהת היכא דלא עמד בדין דכי קא תבע קנסא קא תבע ומודה

ממונא הוא וכי מיתא ירית הוא כל זכות שהיה לה בו הלכך מונתן לא מני למיפטר וה"ס מוכחש ומשום דעיקרו קנס: **אי הכי דבשעמד בדין אוקימתה וכבר נעשה ממון היכי קמי ילאו אלו שהן קנס הא ממון נינהו: שאינו משלם קנס כו'. ואי הוה מודי הוה מיפטר אלמא טעמא דרבי שמעון משום דאי הוה מודי מיפטר הוה והא ליתא אלף כשלא עמד בדין: ה"ג הא עמד בדין דמשלם ע"פ עצמו קרבן שבועה נמי מיחייב: רחמנא פטריה. מקרבן שבועה: מוכחש צמתימין. שלא פירש בו אלף דברים שעיקרן ממון: ומודה**

א) [עין תוס' לעיל לה: ד"ה יש כגרי וכו' ביאור בסוגיא דהכא.] ב) [צ"ק מנ. ק"ו.] ג) [צ"ק סו:.] ד) [ברכות סד:.] ה) [שם.] ו) [צ"מ מו:.] ז) [ומיהו לקמן פריך מאי למימרה דאע"פ שלא צמחה מוריש לבניו. ת"י.] ח) [שבועות לו:.]

הגהות הב"ח

א) גב' אמרת לי או ליתני רישא: ב) תוס' ד"ה לא וכו' וכחש ת"ל אשר ירשעון: